

Шатілова Н. О.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ПОРІВНЯННЯ В МОВНО-ОБРАЗНІЙ СИСТЕМІ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ СИДОРА ВОРОБКЕВИЧА)

У статті розкрито стилістичні властивості та експресивно-виражальний потенціал порівняльних конструкцій у художніх текстах С. Воробкевича – видатного українського письменника Буковини, який відомий не тільки як талановитий поет, прозаїк, драматург, педагог, громадський діяч, а й здобув широке визнання як фольклорист та композитор. Художні порівняння – домінуючий маркер синтаксичної організації творів письменника, ідіостиль якого виформовувався під впливом фольклорної та уснорозмовної стихії. Майстерність автора експресивізувати цілісні образи засобами асоціативного зіставлення засвідчують передусім узвичаєні фольклорно-поетичні й народнорозмовні порівняльні структури. Традиційні порівняння в асоціативній площині «людина – природа», засвідчені передусім у портретних описах, містять символічні фольклорні зіставлення з назвами рослин і тварин, що маніфестують мовну картину світу українців, специфіку їх художньо-символічного світобачення та засвідчують глибоку обізнаність автора з народною творчістю. Народнорозмовні порівняння, фразеологізовані дієслівно-компаративні структури, почерпнуті з багатовікових спостережень і життєвого досвіду народу, вияскравлюють внутрішньо-психологічні деталі в поведінці персонажів, увиразнюють позитивну чи негативну авторську оцінку, надають іронічно-глузливих конотацій тощо. Спостережено, що порівняння в художньому тексті відображають закріплені в побутовій свідомості українців стереотипні образні асоціації й водночас постають вартісними виразниками авторського світовідчуття і світосприймання. Порівняння індивідуального характеру яскраво презентують індивідуально-авторську картину світу творця художнього тексту.

Ключові слова: художнє порівняння, порівняльна конструкція, художній текст, мовно-виражальний засіб, образність, мовна картина світу.

Постановка проблеми. Порівняння як засіб мовної виразності властиве різностильовим текстам, а передусім – художнім, що вирізняються особливою образністю, емоційністю, багатством та розмаїттям мовних засобів. Видатні творці художньої літератури звертаються до порівняльних конструкцій, увиразнюючи й експресивізуючи мову своїх творів. З огляду на те, що «порівняння виступають механізмом персоніфікованого моделювання та інтерпретації мовної картини світу» [1, с. 353], такі побудови є цікавим матеріалом для досліджень, сконцентрованих на виявах самотності ідіостилу письменника, визначенні специфіки його індивідуально-авторського почерку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Порівняння як мовно-естетичний засіб художньої образності має давню традицію студіювання: від праць давньогрецьких філософів до сучасних різновекторних інтерпретацій. В українському мовознавстві порівняльні конструкції як об'єкт наукових спостережень привертала увагу бага-

тьох учених (О. Потебня, І. Кучеренко, М. Каранська, В. Кононенко, Є. Павленко, С. Єрмоленко, М. Черемисіна, І. Олійник, М. Заборна, Т. Вільчинська, Н. Шаповалова, Л. Прокопчук, С. Рошко, Л. Мяснякіна, Л. Голоух, В. Городецька, О. Марчук та ін.). Порівняння витлумачують як «складну лінгвістичну категорію, якій притаманні антропоцентричність, прагнення до зіставлення через оцінювання віддалених одне від одного явищ дійсності і зумовленість суб'єктивним досвідом автора» [5, с. 7]. За авторитетним твердженням В. Кононенка, «виконання порівнянням пізнавальних, естетичних, лінгвокогнітивних, мовно-стилістичних функцій, передовсім у сфері художнього словомислення, виводить його на рівень одного з визначальних засобів текстотворення та образотворення» [3, с. 159].

Постановка завдання. Мета статті – проаналізувати порівняльні конструкції як експресивно-виражальний маркер художніх текстів видатного українського письменника Буковини Сидора Воробкевича (1836–1903), який відомий не тільки

як талановитий поет, прозаїк, драматург, педагог, громадський діяч, а й здобув широке визнання як фольклорист та композитор [4]. Художні тексти письменника наповнені порівняльними структурами, народними фразеологізованими сполуками з компаративною семантикою. Предмет опису – конструкції з експліцитним показником порівняння.

Виклад основного матеріалу. У структурі мовної моделі порівняння учені традиційно розрізняють: предмет (суб'єкт) порівняння; основу (ознаку) порівняння; образ (об'єкт) порівняння [2, с. 6], а також ведуть мову про четвертий складник – показник порівняльних відношень, тобто засіб мовного оформлення порівняльної семантики, стверджуючи, що він «відіграє вирішальну роль у реалізації компаративного змісту в чотириелементній моделі порівняльної конструкції («суб'єкт» – «об'єкт» – «основа» – «показник»), оскільки забезпечує її цілісність» [8, с. 5]. У досліджуваних текстах переважають поширені й непоширені порівняння зі сполучниками *як, мов, мовби, наче*, напр.: *Заспіваймо за Карпати, за квітки прекрасні, і за очі дівочії, як зіронька ясні* (I, с. 25)¹; *Моя душа і сьогодні, мов та ластівка, злітає під небеса* (II, с. 222); *То під дубом на флюярі, мовби хлопець молодий, у тинистім холодочку грає наш чабан старий* (I, с. 205); *Де співає в гаю, лузі мило соловій, потішає серце в тузі, наче чародій* (I, с. 53). Загальноприйнятим є поділ порівнянь на сполучникові і безсполучникові, логічні (поняттєві) й художні (образні) [6, с. 507]. Саме художні (образні) порівняння – традиційні та індивідуально-авторські – є одним із специфічних мовно-виражальних засобів синтаксичної організації художніх текстів. Функціонування традиційних порівнянь в художньому дискурсі – характерна ознака фольклорної традиції.

Естетично довершена мова усної народної творчості як своєрідний еталон словесно-образного вираження думки – невичерпне джерело художньої виразності. Дослідницькі студії (С. Єрмоленко, В. Жайворонок, Я. Гарасим, Л. Мацько, О. Сидоренко, Н. Данилюк, Т. Беценко, С. Бибики та ін.) постулюють думку, що мова української народної пісні як максимально відшліфований художньо-образний континуум репрезентує своєрідну знакову систему, в якій актуалізовані уні-

версальні, релевантні для етносу психоментальні мовноестетичні одиниці – різнорівневі словесно-образні знаки, що за ними закріплено відповідний денотативно-конотативний, асоціативно-символічний зміст. Тяглість традицій вивчення феномену фольклору як репрезентанта етнічного лінгвокультурного простору спричинила функціонування численних термінів на позначення таких одиниць – стилістема, фольклоризм, фольклорема, лінгвокультурема, етнокультурема, мовноестетичний знак національної культури, одиниці з національно-культурним компонентом, народнопоетична універсалія тощо. До таких лінгвокультурних одиниць уналежнюємо й традиційні порівняння. Конструйовані на основі колективних естетичних уподобань, вони маніфестують фольклорну картину світу та засвідчують глибоку обізнаність автора з народною творчістю свого народу.

Традиційний характер порівнянь С. Воробкевича виразно засвідчують ті структури, де предметом порівняння виступає людина, а об'єктом – природа. Зокрема портретні характеристики героїнь творів письменника осмислені крізь призму образів та етнокультурних символів, вербалізованих: 1) назвами рослин – калина, квітка, мак, рожа, лелія, напр.: *Чорногорські дівчата /.../ з лиця такі собі хороші, як калина в лузі* (II, с. 205); *Дівчина красна, як гаєва рожа...* (II, с. 210); *Наша панна Пелагія, Мила, красна, як лелія!* (II, с. 60); [Параска:] *Але дівка, як маківка!* (III, с. 39); *Дівчина лиш зарум'янилася, наче та рожа в городку, чи той полевий мак, і мов сполошена голубка ні пари з уст* (II, с. 78); 2) назвами птахів – голубка, пава, ластівка, як-от: [Марійка:] *Я хороша, як ягідка, як ластівка, а він щоб не приснився!* (III, с. 71); *Красна, тишна як та пава, – ся Марійка кучерява...* (I, с. 165); 3) назвами небесних світил – зірка, сонце, напр.: *Мав і я сестру любу, красну, мов те сонце ясне...* (II, с. 18); *Тут уже стояла Мара хороша, як зірка на заранню* (II, с. 118).

Традиційні порівняння використовує автор і для опису конкретних рис зовнішності дівчини, серед них також чимало сталих формул, як-от: дівочий стан – тополя, смерічка (...*стан гнучкий, мов у тополі* (II, с. 5); [Анниця:] *І я раз собі гнучка була, росла, як та смерічка...* (III, с. 54); личко – небо, малина; очі – зірничі; губи – калина (*Личко в неї рум'яне, мов небо до схід сонця...* (II, с. 118); *В неї личко, як малина, а губонька, як калина;* у Марійки з Молдовиці *ясні очі – дві зірничі* (I, с. 165). Як бачимо, портрет героїнь

¹ Ілюстративний матеріал подаємо за виданням: *Твори Іздора Воробкевича. Львів : Вид-во товариства «Просвіта»: Т. 1 : Поезії / [авт. передм. Ю. Романчук]. 1909. 420 с.; Т. 2 : Оповідання. 1911. 412 с.; Т. 3 : Драматичні твори. 1911. 421 с. (Руська письменність)*, зазначаючи в дужках номери тому та сторінки (цитуючи, дотримуємося правописної системи видання).

Воробкевичевих творів відповідає оспіваним у піснях народним стереотипам про дівочу красу. Фольклорне походження таких порівняльних конструкцій засвідчує ускладнення їхніх компонентів зменшено-пестливими суфіксами, що передають водночас й позитивну авторську оцінку зображуваного.

Як прояв асоціативного мислення, порівняльні конструкції не менш поетично виформовують образ зовнішності юнака. Хлопець у досліджуваних текстах порівнюється найчастіше з деревом та птахом, що також характерно для фольклору, як-от: хлопець – явір, дуб, смерека, напр.: **Високий, неначе явір молоденький, чорнобривий, кучерявий** (II, с. 115–116); **Виріс Амброзій, мов смерека, а здоровий, мов дуб** (II, с. 40); **Хлопці як смеріч високі, як дуби сильні** (II, с. 74); хлопець – сокіл, як-от: **І погляд в него ясний та веселий немов у сокола, що під небесами літає** (II, с. 116). Зреалізоване в текстах С. Воробкевича й закріплене в народнопісенних джерелах порівняння закоханої пари з голубами: закохані – голуби, горлиці: **Жили собі Марко і Ірена, наче двоє голуб'ят...** (II, с. 81); [Ксеня:] **Ми більше як п'ять років любимо ся, воркочемо собі, як пара горлиць** (III, с. 207). Подібні утрадиційнені порівняння відбивають національний колорит, виражаючи мовну картину світу українців, їх художньо-символічне світобачення.

Естетизує художній текст нанизування традиційних порівнянь у портретних описах, як-от: [Павло:] **У млині, у млиночку Полюбив я дівчиночку, Довгі, чорнії косиці, Очі в неї, як зірниць, А губоньки – то малина, Любка моя Василина!** (III, с. 141). Творчій манері С. Воробкевича властиві розгорнуті контексти-порівняння, що образно характеризують персонажів і містять виразну оцінну семантику, пор.: **Очи сині, як те небо, волос золотився на головоньці, брови наче намальовані, личко гладке та рум'яне, хоч води напиться, а стан гнучкий, мов у тополі. Хорошою вдала ся Івга, мов гетьманиша, а красною, як калина в лузі** (II, с. 5); **Гарний легінь був собі Юрій, здоровий, як дуб, рослий, як ялиця, вусок, як галка, чорний, а довгий, як у Запорозжця-козака** (II, с. 289). Такі насичені традиційними порівняннями розлогі конструкції увиразнюють синтаксичну організацію текстів письменника, надаючи народнопісенного колориту.

Особливим синтаксичним прийомом, що засвідчує фольклорно-пісенний характер порівняльних конструкцій, є заперечні порівняння – однотипні далекі за змістом складні речення образного змісту,

в яких заключну частину протиставлено першій, утім «саме ця видима далекість, викликаючи цілий комплекс додаткових асоціацій, служить глибокому і різнобічному сприйняттю усього складного образу, його семантичної структури» [7, с. 58], напр.: **У тій Руській Молдовиці над потоком у вдовиці не зірниця ясно сяє, то дівчина проживає** (I, с. 165); **Над Прутом у лузі не місяць зійшов, то хлопець до кралі-дівчини прийшов** (I, с. 159). **Ой то не орлиця за свої орленята б'ється, то стара Горпина на лютого бісурмана руки здимає, свої діти заступає** (II, с. 6). Такі структури також базуються на асоціаціях з явищами природи та містять символічні фольклорні зіставлення (пор.: зірниця – дівчина, місяць – хлопець, орлиця – мати). Особлива ритмомелодика наповнює художній текст драматичними інтонаціями, нагадуючи народні думи.

Авторську аксіологічну оцінку увиразнюють заперечні порівняння, позначені стійкими негативними конотаціями, пор.: **То не вовки-сіроманиці стадо овець розпуджували – то турки, бісурмани, лихі яничари бідних невольників доганяли** (II, с. 23). У зіставленні з описаними вище такі специфічні порівняння підсилюють емоційність мови художніх творів письменника, вияскравлюючи два діаметрально протилежні почуття, що ними пронизана його творчість, – безмежну любов до свого народу, серед якого він ріс і жив, та люту ненависть до його кривдників. Опис останніх (ворогів) позначений у творах митця яскравою негативною конотацією, пор.: **Позліталися невірні, як хижі орли, до Бахчисараю, а звідси мов саранча чорною хмарою пустилися на нашу Україну** (II, с. 6); **Не по своїй волі плила вона у далеку чужину; ... раби турецькі, як ті собаки, вірно стережуть її** (II, с. 8–9). Експресивність таких порівнянь підсилює контекстуальне мовне оточення – лексеми з оцінною семантикою, що увиразнюють аксіологічне забарвлення: **Мов з непереборного джерела пливе невірство, мов із землі виростають на трупах нові війська турецькі** (II, с. 88). У художньому тексті такі порівняльні конструкції є прагматично спрямованим знаком, передають асоціативно-оцінну семантику, відображаючи не лише почуттєві стереотипи українців як етнокультурної спільноти, своєрідність їхньої мовної картини світу, але й постають вартісними виразниками авторського світовідчуття і світосприймання.

Фольклорна та уснорозмовна стихія, що під їх впливом формувалася мовостиль С. Воробкевича, спричинили широке функціонування в текстах його творів низки народнорозмовних порівнянь, що

вияскравлюють внутрішньо-психологічні деталі в поведінці персонажів. Побутова свідомість українців закріпила порівняння людини, її вдачі, поведінки і з іншими істотами, що мають яскраво виражені й добре відомі мовцеві характеристики. У художніх текстах чимало компаративем, де об'єктом порівняння виступають: 1) тварини: *За гніздами як той кіт дрався, на самий вершок тополі лазив, не раз гілляка з ним уломиться, він упаде і регочеться, як коник* (II, с. 240); *Але тут Іриночка вже коло него, як вивірка вертиться, просить розгоститися...* (II, с. 247); 2) комахи: *Дівчата, господи! як пчоли до повного цвіту, до Максима липнуть, а йому байдуже* (II, с. 116); *Знаєш, як його наш владика Сава ненавидів, на очі знести не міг; насакували вони один на другого, як в'їдливі шершені* (с. 93); *Присіли сердегу діточки, як комарі, та ще до того самі доньки* (II, с. 44); 3) рослини: *Як побачила, що Митро по саду простує, як гвоздичок, покрасніла...* (II, с. 244); *Тут доглядала вона свою дитину, наче квітку у городі, під її рукою розвивався малий Іво, мов той барвінок хрещатий* (II, с. 113); 4) птахи: *Старий наче молодіє, завів пісню, мов воркїтливий сивий голуб* (II, с. 205); *На свіжі загопи ворогів надлітають, мов бистрі орли, відважні Чорногорці* (II, с. 88); 5) плазуни: *Виїхав Мурашка, неначе змії лютий* (I, с. 246); 6) демонічні істоти – чорт, сатана, мара, гаспид, як-от: *Спершу не цурався Митро дівочого роду, а з часом якось притаївся й від чорнобрових, як чорт від ладану й кропила, скривався* (II, с. 241); *Вдарив нагайкою коня і щез, як сатана, з наших очей* (II, с. 79); – *Я вже здоров як горіх, – відповів хорий і, мов та мара, зник* (II, с. 189); *В турецькій таборі, мов гаспид, роз'ярився старий паша* (II, с. 89). Порівняння, як бачимо, здійснюється на основі подібності поведінки, рухів, кольорової чи звукової схожості, для інтенсифікації дії тощо. Розмаїття таких художньо-образних порівнянь, «з одного боку, мають викликати в уяві читача нібито звичні словесні картини, з іншого – ускладнюють художній текст, роблять його багатоплановим, багатоплановим, тобто примушують працювати думку й уяву» [2, с. 3].

Об'єктами народнорозмовних порівнянь виступають й реалії повсякденно-побутової сфери, надаючи образам буденності, справжньої народності, пор.: *Тяжко стогнав Іво, до півночі у болях карався і, мов та свічка, догоряв* (II, с. 96); *Амброзій став серед хати, мов камінний стовп, та нічичирк* (II, с. 52); *Бідні діточки її, мов ланцями, до хати приковували* (II с. 187); *Мов*

острою косою, скосив ти всі мої надії, мрії і сни! (II, с. 267); *Мов срібний човник, пливе місяць по сонному світі* (II, с. 210); *Ти, мов острою пилою, моє бідне серце на дві половини перетинаєш...* (II, с. 326). Такі порівняння побудовані на прямій семантиці компонентів і, маючи прозору логіко-семантичну основу, не потребують особливих зусиль їх декодування.

У ролі об'єктів порівнянь у досліджуваних текстах фіксуємо й лексичні регіональні мовні елементи, напр.: *Сидиш тут, як кертиця у норі; тобі байдуже, що в Чорногорі діється* (II, с. 70); *Всюди ниви у розкоші, мов той ковер тканий* (I, с. 336); *Коли гадь кого вкусила, то ти, мов бричем, пухлину відтинав* (II, с. 178); *...як нещасна, залята кров'ю, мов підтяте бервено, до землі валиться...* (II, с. 152). Діалектна лексика в структурі порівняльних конструкцій відтворює особливості мовлення головних героїв Воробкевичевих творів – мешканців буковинського краю.

Мова творів С. Воробкевича багата на компаративні звороти, виражені фразеологізованими сполуками, напр.: *Чорногорська дівця той Фес так стереже, як зіницю ока, і аж при слобі його здіймає* (II, с. 76); *... жаль і туга по покійній Гафії, з котрою щасливо, но коротко прожив, точили його, як той червак* (II, с. 239); – *Добре, тату, – кажу, а сам так то вже радію, як мала дитина, бо, бачите, не був ще ніколи у Чернівцях* (II, с. 34); *Пильнував его старий, мов свою душу, щоб з него доброго дяка виробити* (II, с. 40); *Перед молодю парою станула, мов із землі виринула, вдова Маріора* (II, с. 379); *Кожде слово, що до него промовить, мов цукром посипує* (II, с. 315). Фразеологізовані дієслівно-компаративні структури функціують у художньому тексті як засіб стилізації образів персонажів з іронічно-глузливою конотацією, як-от: *Справді, взяв солом'яний парубок золоту дівку, а він уступив у закон, як собака в цибулю* (II, с. 58); – *Правда, батьку... таких головатиць вуйко Юрашкович на своїм віку не бачив, хоч кисне на тім озері, як бурак у борщі, – сказав сміючись Марко* (II, с. 67); *Я й ту натуру тобі вижену і всі хитроці з тебе викурю, як тхора з дула* (II, с. 245); *Було, як зачне співати і ногою такт бити, як по уха почервоніє і очима закрутить, мов той заколений баран* (II, с. 41). Такі породженні образними асоціаціями компаративні структури письменник черпає з багатовікових спостережень і життєвого досвіду свого народу, серед якого виріс і жив.

Узвичаєні народно-поетичні порівняльні паралелі ілюструють у досліджуваних художніх тек-

стах й конструкції із семантикою кольору, як-от: а) білий: *Стіни білі, як сніг* (II, с. 26); *Худошвава жовта твар стала біла, як крейда* (II, с. 368); *На постелі лежить Мара недужа, бліда, неначе стіна* (II, с. 124); б) червоний: *А панич, як підтягнувся, став червоний, як буряк* (I, с. 97); *Сходить круглолиций місяць з-над Лиман, а червоний, як кров свіжа* (I, с. 958); *Панна Фльорика почервоніла, як маківка* (II, с. 352); *Юсуф лиш зачервонівся, мов калина у лузі* (II, с. 14); в) жовтий: *По жовтому, мов віск, лицю розсіяли ся рясні морщини* (II, с. 110); *А я мала сукеночку тоненьку, жовту, як шафран* (II, с. 254); г) синій: *Волос чорний, брови чорні, а око синє, як то боже небо* (II, с. 193); г) зелений: *Моя фоя зеленіє, як смагд* (II, с. 393); *Дивлюсь – надбігає в зеленім, як шпінат, шарафани панна Доротка* (II, с. 281); д) чорний: *Не присяг би я, що се він, бо чорний, чорний був, як той біс!* (II, с. 90). Звертаючись до традиційних, загальновідомих кольористичних асоціацій, С. Воробкевич створює разом з тим й несподівані порівняння: *Кругом столітній ліс стоїть, там озеро видати глибоке, чорне, як той гріх, аж лячно споминати* (I, с. 315). Такі структури увиразнюють художній текст, деталізують портретні описи, надають вичерпну характеристику предметам і явищам тощо.

Порівняння індивідуального характеру яскраво презентують індивідуально-авторську мовну картину світу творця художнього тексту. Побудовані на індивідуальних асоціаціях, суб'єктивних естетичних уподобаннях, вони мають значний прагматичний потенціал, як-от: *Море дримає, хіба часом від Дарданеллів вітрець тихесенький надлетить і, мов жених, з морем пошепоче* (II, с. 10). Деякі авторські порівняння мають складну логіко-семантичну основу і потребують активної асоціативної й інтелектуальної діяльності від

читача, як-от: *Мов Акрополь великанська, Колоссеум славне, Пропилеї мрамурові, мов Партедон давний – так здають ся тії гори!* (I, с. 333); *От ся взірцева мама, мов та Римлянка Корнелія, любить як свою душу єдиного рідного сина...* (II, с. 321). Таке розмаїття образних асоціацій, цікава інтерпретація життєвих спостережень засвідчує майстерність С. Воробкевича як неперевершеного майстра художнього слова.

Висновки і пропозиції. Порівняння – присутній мовно-виражальний засіб художнього тексту, що репрезентує майстерність автора експресивізувати цілісні образи засобами асоціативного зіставлення. Конкретно-чуттєвої узагальненості надають художньому тексту народнопоетичні порівняння дівчини з рослинами (калина, рожа, мак, цвіт, тополя, малина, смерічка, терен, лелія), птахом (голубка, пава, ластівка), небесними світилами (зірка, місяць); хлопця з деревом (явір, смерека, дуб), закоханої пари з птахами (голуби, горлиці), а ворогів – з хижими орлами, вовками, собаками, саранчею. Як знаки української етнокультури, традиційні для української мови народні символи, ці структури акумулюють своєрідну образність, етичні та естетичні оцінки, виражаючи специфіку художньо-символічного світобачення українців.

Порівняння народнорозмовного характеру, фразеологізовані компаративні структури слугують засобами портретування, вияскравлюють внутрішньо-психологічні деталі в поведінці персонажів, актуалізують закріплені в побутовій свідомості українців стереотипні образні асоціації, увиразнюють позитивну чи негативну авторську оцінку, надають іронічно-глузливих конотацій тощо. Перспективним є детальний опис індивідуально-авторських порівнянь С. Воробкевича як маркерів естетизації художнього дискурсу.

Список літератури:

1. Вільчинська Т. Структурно-стилістичні особливості порівняльних конструкцій як механізм інтерпретації мовної картини світу у поетичному ідіолекті Т. Шевченка. *Науковий вісник Чернівецького університету: Слов'янська філологія*. Вип. 321–322. Чернівці : Рута, 2007. С. 349–354.
2. Голоюх Л. В. Порівняння як структурно-стилістичний компонент художнього тексту (на матеріалі сучасної української історичної прози) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ , 1996. 19 с.
3. Кононенко В.І. Прагматика художнього тексту: пошуки новостилі : монографія. Київ; Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2021. 365 с.
4. Кульбабська О. В., Шатілова Н. О. «Пишу, як серце диктує...» (Ідіостиль Сидора Воробкевича) : монографія. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. 456 с. (Мовні скарби Буковини).
5. Марчук О. І. Структурно-типологічні параметри порівняльних конструкцій в ідіостилі М. Коцюбинського : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Одеса, 2003. 20 с.
6. Мацько Л.І. Порівняння. *Українська мова: Енциклопедія / редкол.: Русанівський В.М. (співголова), Тараненко О.О. (співголова), М.П. Зяблюк та ін. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Вид-во «Українська енцикл.» імені М.П. Бажана, 2004. С. 507.*

7. Пилинський Я. М. Порівняння як засіб творення народнопісенного стилю. *Культура слова. Республіканський міжвідомчий збірник*. Вип. 32. Київ : Наук. думка, 1987. С. 56–58.
8. Шаповалова Н. П. Функціонально-семантичний статус порівняльних конструкцій сучасної української мови: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Донецьк, 1998. 17 с.

Shatilova N. O. COMPARISON IN THE LANGUAGE-PICTURE SYSTEM OF ARTISTIC TEXT (BASED ON THE WORKS OF SYDIR VOROBKEVYCH)

The article analyzes the stylistic properties and expressive potential of comparative constructions in S. Vorobkevych's artistic texts, who is known not only as a talented poet, prose writer, playwright, teacher, public figure, but also as a folklorist and composer. Artistic similes are a dominant marker of the syntactic organization of the writer's works, whose idiostyle was formed under the influence of folklore and colloquial elements. The author's mastery of expressing integral images by means of associative juxtaposition is evidenced above all by the usual folklore-poetic and vernacular comparative structures. Traditional comparisons in the associative plane "man – nature", evidenced primarily in portrait descriptions, contain symbolic folklore juxtapositions with the names of plants and animals, which manifest the linguistic picture of the world of Ukrainians, their artistic and symbolic worldview and indicate the author's deep familiarity with folk art. Vernacular similes, phraseologized verb-comparative structures, taken from centuries-old observations and life experience of the people, depict inner-psychological details in the behavior of the characters, convey a positive or negative author's assessment, provide ironic and mocking connotations, etc. It was observed that the comparisons in the artistic text reflect not only stereotypical figurative associations fixed in the everyday consciousness of Ukrainians, but also become valuable expressions of the author's worldview and perception. Comparisons of an individual character present an individual author's picture of the world of the creator of the artistic text.

Key words: artistic comparison, comparative construction, artistic text, means of linguistic expression, imagery, linguistic picture of the world.